

Üntes Ar-Ge Merkezi Yöneticisi Bekir Cansevdi: “Ar-Ge Merkezi olmak Üntes’e ayrı bir dinamizm katacak.”



Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışma ve değerlendirmeler neticesinde, Üntes tarafından Kazan’da yerleşik tesislerde kurulan Ar-Ge Merkezi, Türkiye’nin 400. Ar-Ge Merkezi oldu. Üntes’in Ar-Ge çalışmaları ve Ar-Ge Merkezi’nde yürütülen çalışmalar hakkında Ar-Ge Merkezi Yöneticisi Bekir Cansevdi ile konuştuk.

Ar-Ge merkezi olma fikri hangi ihtiyaçtan doğdu?

Biz Üntes olarak sektörde Ar-Ge’ye yaptığımız yatırımlarla, üretimlerimizle yerli üretimi büyütme üzerine bir felsefe uyguluyoruz. Üntes, bugün klima-havalandırma sistemleri, klima santralleri, hijyenik klima cihazları, paket klima cihazları, havuz nem alma cihazları, fan coil üniteleri, çatı ve kanal tipi aspiratörleri üretirken, yabancı sermayeyi de ülkemize çekerek kurulan Üntes-Rhoss fabrikasında da soğutma grupları üretimini gerçekleştirmektedir.

Üretim varsa Ar-Ge, yatırım yapılması kaçınılmaz bir alandır. Biz de bu üretimlerimizle birlikte Ar-Ge’ye de yatırım yapmaya başladık. Ar-Ge’de son 4 senede 4 tane TÜBİTAK Ar-Ge projesi bitirdik. Yani Ar-Ge merkezimiz kurulmadan önce de Ar-Ge’ye donanım olarak da çok büyük yatırımlar yaptık. Türkiye’de en fazla Ar-Ge donanımına sahip olan şirketlerden biriyiz. Pek çok merkezi sistem klimalarımızın araştırmalarını kendi laboratuvarlarımızda yapabilecek donanıma sahibiz. Mevcut tesislerimizi Avrupa’daki laboratuvarları mukayese etme imkânımız da olabiliyor. Uluslara-

rası sertifika sürecinde Avrupa’ya yolladığımız ürünleri önce kendi laboratuvarlarımızda test ediyoruz. Daha sonra Avrupa’ya yolluyoruz. Dolayısıyla bu bize büyük bir avantaj sağlıyor ve hız kazandırıyor. Tüm bu çalışmaları gerçekleştirmek için de aynı hedefe odaklanan, aynı heyecana sahip olan profesyonellere, tesislere ve maddi kaynaklara ihtiyacınız olacaktır. Ar-Ge merkezi olmamız ile birlikte aldığımız yeni sorumluluklarla daha da güçlü olarak faaliyetlerimize devam edecek ülkemize katma değer sağlayan ürünler üretmeye devam edeceğiz.

Süreci anlatarak devam edelim isterseniz?

Az önce de belirttiğim gibi bu süreç Ar-Ge Merkezi olma kararından önce başladı. Araştırmalar ve ürün geliştirmeler bizim sürekli olarak odaklandığımız çalışmalar. Fakat, bu çalışmalarımızı daha da sistematik hale getirmek istedik. Dört yıl boyunca insan kaynaklarına önemli yatırımlar yaptık. İlk başladığımızda sadece dört kişi olarak bu çalışmaları yürütüyorduk. Şu anda 40 kişilik bir Ar-Ge ekibine sahibiz. Yaklaşık 900m²’lik bir Ar-Ge merkezi alanımız var. Bunun yaklaşık 500 m²’si laboratuvarlar ve atölyelerden oluşuyor, kalan 400 m²’si de ofis alanı olarak kullanılıyor. Ar-Ge Merkezi olmamızın bize devlet desteğinden öte ayrı bir dinamizm katacağına inanıyoruz. Ar-Ge merkezi olmadan önce bu projeyi kendi içimizde epeyce tartıştık. Ar-Ge Merkezi olunca mevcut durumun bize verdiği serbestlikten çıkıp belli bir disiplin içine girmek durumunda kalacaktık. Biz de bu disiplin ile daha da verimli çalışmalara imza atabileceğimize karar verdik ve bu doğrultuda da başvurumuzu yaptık. Yetkililer gelip, altyapımızı incelediler. İncelemeler neticesinde de güçlü bir kadro ve donanıma sahip olduğumuz yönünde geri bildirimlerini iletiler. Gurur duyduk. Netice olarak onayımızı aldık. Ar-Ge Merkezi olmakla yeni bir yapılanma içine girdik. Bu yeni oluşum, doğal olarak ekibe de yeni bir heyecan ve motivasyon sağladı ve bu motivasyon her geçen gün daha da artıyor. Devlet de bunu destekliyor, çok önemli teşvikler var. Bu, firmalara verilen çok güzel bir fırsat.

Sorumluluklarınızın yanında, belirli denetimlere de tabii tutuluyorsunuz. Ar-Ge merkezleri T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı denetiminde kuruluyor. Bakanlığın denetim mekanizması var. Bu mekanizma, üniversitelerin konusunda uzman akademik personellerinden, Maliye Bakanlığı’nın uzman personelinden, kendi uzman personelinden ve STK’larda sektörde uzman olanlardan oluşuyor. Ar-Ge Merkezi olarak 4 farklı noktadan denetime tabi tutuluyorsunuz.

Belgelendirme, tescil ne kadar sürdü?

O süreç Üntes’te çok uzun değildi, kısa sürdü ve kolay geçti. Devlet de bu konuda oldukça hızlı çalışıyor. Eğer siz doğru bilgiyi doğru şekilde aktarabiliyorsanız süreç çok kısa sürüyor, bizim sürecimiz 1-1,5 ay sürdü. Şu anda, ülkemizde merkezi sistemler konusundaki dört Ar-Ge merkezinden biriyiz.

Bir konu nasıl Ar-Ge konusu haline geliyor?

Dünyada Ar-Ge zaten bir sektör durumunda ve dünyada gelinen nokta ortak Ar-Ge projesi yapmak, ortak aklın ön plana çıkarıl-



ması yönündedir. Ortak aklın ön plana çıkarılması için sürekli olarak çeşitli birimlerden çeşitli proje çağrıları yapılıyor. Bu çağrılar Avrupa'dan olabiliyor; Dünya Bankası'nın çağrıları da olabiliyor. Bazen de belirli proje konularında devlet, TÜBİTAK bazı çağrılar yapabiliyor.

Böyle bir çağrı varsa, bu çağrıyı dikkate alıyoruz. Böyle bir çağrının dışında, kendisinin projesi olup kendisine partner arayan birimler de var, onlar da sürekli bir arayış içerisindedir. Bizim için, bu partnerler iş ortağımız olan Rhoss ya da Hisense olabilir. Fakat, bir yazılım firması da "Bir altyapı çalışması hazırladım, sen de bunun donanım kısmında bana destek ol, birlikte yapalım." diyebilir. Ya da bir üniversite, "Teorisini ben oluşturuyorum, pratiği konusunda da sen benim partnerim ol." diyebiliyor. Bu durumlarda ortak projeler oluşuyor. Bizim bu tür çalışmalarımız da var. Ar-Ge çalışmalarımız arttıkça da bu tür talepler de daha fazla gelmeye başladı.

Rakiplerden de ortak çalışma teklifleri geliyor mu?

Rakiplerden bu tür teklifler gelmez; teklifler, daha bağımsız gruplardan gelebiliyor. Taleplerinin tümünü değerlendirip, olumlu ya da olumsuz yanıt veriyoruz. Bu teklifler, bir Ar-Ge konusu olabileceği gibi, ürün geliştirme ya da ülkemiz için yeni bir ürün de olabiliyor. Örneğin, biz Üntes olarak, havuz kliması yapmıyorduk, havuz klimasını kendimiz yapalım dedik ve bu bizim için bir Ar-Ge konusu oldu. Dört sene önce başladık, yaptık, bitirdik, onu yaparken de pek çok donanıma sahip olduk, pek çok yazılımlar geliştirdik, kendi yazılımlarımızı yaptık. Proje bitiminde de satış ve satış sonrasında müşteri ile temaslar bizlere geri bildirimler veriyor. Üntes olarak müşterilerimizin ihtiyaçlarına yönelik çözümler sunmak ana hedefimizdir. Müşterilerimiz ile yoğun iletişim sürecimizde, müşterilerimizi dinler, ihtiyaçlarını anlayıp analiz ederiz. Gelen talepler, yeni bir iş geliştirmeye çevrilebiliyor. Aynı zamanda üretim yaparken üreten arkadaşlarımızın da önerileri olabiliyor. Tüm önerileri aynı derecede önemsiyor, değerlendirmeye alıyoruz. Ür-Ge çalışmalarımız da Ar-Ge'nin içinde ayrı bir birim olarak yer alıyor.

Sizden bağımsız mı?

Bizim üç tane Ar-Ge birimimiz var; "yeni ürün Ar-Ge'si", iyileştirme anlamında "Süreç Ar-Ge'si" ve "ürün gerçekleştirme veya ürün geliştirme Ar-Ge'si". Bu üç birim birbirinden bağımsız ama sürekli etkileşim halinde çalışıyor. Ür-Ge'den bazen öyle talepler çıkabiliyor ki; bunların yeni ürün Ar-Ge'si birimi içerisinde çözülmesi gerekiyor çünkü onların müdahil olduğu konular belirli, bizim müdahil olduğumuz konular belirli.

Konu belirlendikten sonra sizi nasıl bir süreç bekliyor?

Konunun alanına göre süreç uzunluğu değişiyor. Yeni ürün Ar-Ge'si sürecimiz minimum 2-3 yılı kapsar. Bir ürünü 1-1,5 senede ortaya çıkarmaya başlarız, 2-3 yılda da onu tamamlarız. Ür-Ge işleri, onlar daha kısa soluklu işler. 3 gün de sürebiliyor, 3 ay da sürebiliyor, en fazla 6 ayda toparlanabilen işler oluyor. Bir de tasarım aşaması var. Görsellik önemli. Üntes'te hemen hemen her klima santrali müşterinin isteğine göre tek tek dizayn ediliyor. Bizim piyasaya seçenek olarak sunduğumuz 26 bin model klima santralimiz var.

Veya bunlara ek olarak birkaç tanesinin birleştirilmesini isteyebiliyor.

Dediğiniz gibi bazen de modifikasyon isteyebiliyorlar. Bunun için de Ür-Ge birimimizdeki 8 kişilik ekibimiz çalışmakta. Bu ekip, rutin olarak her gelen siparişi ellerine alırlar ve nasıl yapılacağını, nerelerin düzeltileceğini, nerelerin değiştirileceğini incelerler. En son her detayı ile %100 bitmiş hale getiririz, müşterimizin onayına sunarız. Onayın ardından da çalışmaya başlarız.

Çalışanların eğitimleri için hangi çalışmalar yürütülüyor?

Üntes, eğitime önem veren bir yapıya sahiptir. Genellikle kadromuzu oluştururken kendimiz yetiştirmek üzere okuldan yeni mezun olmuş gençleri tercih ediyoruz. Kendi anlayışımız ve kendi kültürümüzü oluşturmak istiyoruz artık. Bu yönde de firma içi eğitimlerimize çok önem veriyoruz. Aynı zamanda firma olarak çalışanlarımızın yüksek lisans, doktora gibi lisans sonrası eğitimlere devamını da teşvik ediyoruz. Bünyemizde her zaman birkaç tane yüksek lisans öğrencisi bulunduruyoruz, derslerine gidip gelişlerinde kolaylık sağlıyor ve onları destekliyoruz. Zaman zaman onların eğitimlerine biz müdahil oluyoruz ve dolayısıyla iki taraflı bir geliştirme sağlıyoruz.

Ar-Ge Merkezine kabul ettiğiniz öğrencileri nasıl değerlendiriyorsunuz? İklimlendirme sektöründe Ar-Ge'nin öğrenciler üzerinde çekiciliği var mı?

Ar-Ge'de yeni teknolojileri takip eden, araştırıp gerekli analizleri yaparak yenilikler üretmeye meraklı lisans mezunu öğrencileri tercih ediyoruz. Onları da yüksek lisans yapmaları yönünde teşvik ediyoruz. Kendilerine olanak sağlıyoruz. Tüm ekibimiz de bunu bilir, kendini rahat hisseder ve yüksek lisans yapma talebi ile gelebilir. Bu şekilde birçok çalışanımız yüksek lisans eğitimlerine devam etti.



sektörel söyleşi



Anadolu'da bazı üniversiteler yeni yeni klimayı ön plana çıkarmaya başladılar. Makine mühendisliği bölümünde klimayı bir dersin ötesinde, geliştirmek için yola çıkan birkaç tane üniversite var. Bu konuda öne çıkmış üniversiteler daha çok İstanbul'da, İzmir'deki üniversitelerin aşağı yukarı tamamı klimayı ön planda tutuyor. Kı-saca iklimlendirme sektörü her geçen gün eğitim programlarında da ağırlık verilen bir sektör haline gelmeye başladı. Bu odaklanma tabii ki Ar-Ge eğilimli gençlerin de ilgisini çekiyor.

Üniversite – sanayici işbirliği çerçevesinde hangi faaliyetleriniz var?

Biz Üntes olarak bütün olanaklarımızı ihtiyacı halinde üniversitelerin kullanımına verebiliyoruz. Çok sayıda stajyer öğrenci almaya gayret ediyoruz. Gerek kendi bilgilerimizi gerek kendi donanımlarımızı üniversitelerle paylaşıyoruz. Onlara bu imkânları tanıtıyoruz. Bir şeyler yapmak istediklerinde her türlü desteği vereceğimizi onlara anlatıyoruz. Pek çok üniversiteyi davet ediyoruz, firmamızı ziyaret ediyorlar, tanıtım gezileri yapıyoruz. Bu faaliyetlerimizi geliştirip daha aktif hale getireceğiz. Biz de üniversitelere ziyaretlere başlayacağız. Üniversitelerde kendimizi tanıtmaya gayret edeceğiz. Olanaklarımızı anlatmaya gayret edeceğiz çünkü burada ciddi donanımlar var. Bu kolaylıkla elde edilmeyen olanakların maksimumda kullanılıyor olması bizi de mutlu eder.

Sektörde farklı platformlarda Üntes'in temsil edilmesine önem veriyoruz. Pek çok STK'da yönetimdeyiz. Yönetimde olmadıklarımızla da çok sıcak ilişkilerimiz var. Makine Mühendisleri Odası'yla çok sıcak ilişkilerimiz var, onlarla her türlü karşılıklı desteği vermeye çalışıyoruz. Böylelikle sosyal sorumluluğumuzu da olabildiğinde ön planda tutmaya gayret ediyoruz.

İşbirliği yaptığınız uluslararası köklü firmaların know-how'ları size yansıyor mu?

Çok güzel bir soru. Geçenlerde, Türkiye'deki Ar-Ge merkezi kurucularından birinin yazısını okudum. Orada çok hoşuma giden bir kısım vardı; "Dünyada know-how vardır, know-why yoktur." diyordu. Know-why konusunda herkes son derece ketumdur. Kendiniz o know-how'ın üzerinde epey bir düşünüp uğraşıp kafa patlatıp araştırma yapıp kendinizi geliştirseniz o zaman know-how'lar işe yarayabiliyor, yoksa olmuyor. Üntes olarak iş birliği yaptığımız uluslararası köklü firmalarla know-how anlamında da

mutlaka bir etkileşim oluyor. Know-how'ın da sorgulanarak nedenlerine değinilmesi gerektiğinin farkındayız. Bu şekilde de yaklaşım gösteriyoruz. Böylece, bu etkileşim ileriki projelerimizde de bize ışık tutabiliyor.

Peki, Ar-Ge'ler bildiğim kadarıyla belgelendiriliyor; faydalı model, çok faydalı model vs. şeklinde birçok şey var. Bu konuda bilgi verebilir misiniz?

Bu isteğe bağlı bir şey, mutlaka böyle belgelendirilecek diye bir şey yok. Eğer fikrinizi, düşüncenizi, bilginizi korumak istiyorsanız, o zaman bunu korumanın yöntemlerinden dediğiniz gibi faydalı model ve patent korumasına alabiliyorsunuz. Eğer hedeflediğiniz belirli pazarlar, belirli hedefler varsa, bu korumaya ihtiyaç var. Biz, şimdiye kadar bu tür korumalara ihtiyaç duymadık; ancak, Ar-Ge merkezi olmanın getirdiği zorunluluklardan biri de bu olduğu için bundan sonrasında yaptığımız çalışmaların patentinin alımına özen göstereceğiz.

Üntes yaptığı Ar-Ge projeleri sayesinde ne kazandı?

Somut örnekler paylaşabilir misiniz?

Şu anda Amerika ve Avrupa dâhil dünyadaki tüm standartlarda performans ve Ar-Ge testi yapabilecek fan coil test laboratuvarımız ve çok iyi bir paket test ünitemiz var. Paket test ünitemiz de Avrupa'nın sayılı tesislerden biri; Türkiye'de ise bir eşi yok. Avrupa'dakilere göre farkı da tesisin enerji verimliliğini ön plana alarak çalışan bir test laboratuvarı olmasıdır. Bu test laboratuvarının dizaynı da dâhil olmak üzere tamamen Türk. Rooftop'ta iki tane projemiz oluştu. Şu anda üzerinde çalıştığımız irili ufaklı 20-30 tane projemiz var.

Kaç yıl içerisinde biter bu projeler?

2-3 yıl içerisinde biter. Bu 20-30 projenin 7-8 tanesi rooftop ile alakalı. Rooftop bizim geliştirmeyi ve dünya pazarlarına açmayı hedeflediğimiz bir ürün. Rooftop'ı geliştirmekle kendi soğutma Ar-Ge kültürümüzü de geliştirmiş oluyoruz.

Ekleme istediğiniz bir şey var mı?

Üntes olarak Ar-Ge'ye her zaman önem verdik. Şu anda da edindiğimiz Ar-Ge merkezi statüsü ile bu çalışmalarımızı daha da disiplinli bir şekilde hızla devam edecek, ülkemize yeni teknolojiler kazandıracaktır.